

право. Юридичні і політичні науки. – 2014. – Вип. 66. – С. 237-246.

2. Голіна В.В., Головкін Б.М. *Кримінологія: Загальна та Особлива частини* Навчальний посібник. – Х.: Право, 2014. – 513 с.

3. Голіна В.В. *Кримінологія України: Навчальний посібник*, 2011 р.

Безкоровайний Б.В. – аспірант
Національної академії прокуратури
України

ПРИНЦИПИ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

Принципи кримінально-процесуальної природи пред'явлення для впізнання варто дослідити на основі правової інформації, що міститься у ст.ст. 228-230 КПК України. За своєю сутністю правова інформація являє собою нормативні акти, положення, які містяться в різних галузях права, а також відомості про різні події, факти, явища, що мають юридичне значення, і пов'язані з ними процеси. Видання державою правових приписів, доведення їх до відома адресатів є певним процесом виробництва і передачі інформації, яка, в свою чергу, повинна впливати на суспільні процеси шляхом регулювання поведінки і діяльності людей і суспільства в цілому [1, с 62].

Враховуючи розуміння вченими сутності правової інформації, принципи пред'явлення для впізнання як процесуальної форми ідентифікації за уявними образами, що знаходять своє практичне застосування слідчими, слід поділити на три групи: зобов'язальні, заборонні, дозвільні.

До першої групи слід віднести принципи, що вказують на те, що слідчому, як суб'єкту правозастосування необхідно робити обов'язково так, як передбачено законом. До числа принципів першої групи слід віднести принципи, що зазначені у ст.ст. 228, 229 КПК України, що вказують на те, що пред'явлення для впізнання особи або речі повинно проводитися разом з іншими особами тієї ж статі, що не мають

різких відмінностей у віці, зовнішності та одязі або в числі інших однорідних речей одного виду, якості і без різких відмінностей у зовнішньому вигляді, яких має бути не менше трьох.

До другої групи – заборонних - виокремлюємо групу принципів, що встановлюють заборону на окремі дії, вказують як на заборону тих чи інших дій, так і на їх вчинення певним способом. Приклад цієї групи принципів знаходимо у кримінальних процесуальних приписах, де передбачено, що, проведення впізнання за фотознімками, матеріалами відеозапису виключає можливість у подальшому пред'явленні особи для впізнання (п. 6 ст. 228 КПК України). Впізнання за голосом повинно здійснюватися поза візуальним контактом між особою, що впізнає, та особами, які пред'явлені для впізнання (п. 9 ст. 228 КПК України).

До третьої групи – дозвільних принципів або іншими словами факультативних - відносимо ті, які надають право вчиняти певне діяння, але не вказують на обов'язок слідчого щодо їх вчинення. Прикладом цієї групи принципів може бути положення про можливість ідентифікації за уявними образами лише при наявності певних умов пред'явлення для впізнання не об'єкта в цілому, а його фотографії. Так, п.п.6, 7, 9 ст. 228 КПК України передбачено, що за необхідності впізнання може провадитися за фотознімками, матеріалами відеозапису [2]. При цьому, проведення впізнання за фотознімками, матеріалами відеозапису виключає можливість у подальшому пред'явлення особи для впізнання. Фотознімок з особою, яка підлягає впізнанню, пред'являється особі, яка впізнає, разом з іншими фотознімками, яких повинно бути не менше трьох. Фотознімки, що пред'являються, не повинні мати різких відмінностей між собою за формою та іншими особливостями, що суттєво впливають на сприйняття зображення. Особи на інших фотознімках повинні бути тієї ж статі і не повинні мати різких відмінностей у віці, зовнішності та одязі з особою, яка підлягає впізнанню. Наприклад, з матеріалів кримінального провадження

№ 199/2524/15-к від 07 серпня 2015 року за ч. 1 ст. 185 КК України вбачається, що за допомогою пред'явлення особи для впізнання за фотознімками потерпілим А. серед пред'явлених йому фото, було впізнано на фото № 2 обвинуваченого Б., як особу, яка викрала належне потерпілому А. майно [3].

Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства (п.7 ст. 228 КПК України) матеріали відеозапису з зображенням особи, яка підлягає впізнанню, можуть бути пред'явлені лише за умови зображення на них не менше чотирьох осіб, які повинні бути тієї ж статі і не повинні мати різних відмінностей у віці, зовнішності та одязі з особою, яка підлягає впізнанню. Разом з тим, ідентифікація за уявними образами може здійснюватися шляхом пред'явлення особи для впізнання за голосом або ходою.

Наведене дає підстави стверджувати, що усі ці принципи пред'явлення для впізнання як процесуальної форми криміналістичної ідентифікації за уявними образами є першоджерелами, яких слідчих обов'язково повинен дотримуватися у своїй роботі. В іншому випадку, протилежне діяння слідчого буде вказувати на порушення принципу законності, що є підставою для визнання результатів пред'явлення для впізнання недопустимими.

Список використаних джерел

1. Образцов В.А. Криминалистика: модели средств и технологий раскрытия преступлений. М.: ИМПЭ-ПАБЛИШ, 2004. 262 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Кримінальна справа № 199/2524/15-к від 07.08. 2015 р.: Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48193795>